Ազգ
Azg
armenian daily
18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1996 ՈՒՐԲԱԹ # 197 (1303)

Նախագահ Քլերիդեսի այցը հետաձգվում է

[illegible]

Ամերիկյան ընկերությունը «Զվարթնոցի» համալիրի մրցույթի հաղթող

[illegible] ... Bill Harbert International Construction Inc. ընկերությանը 15.42 մլն ԱՄՆ դոլար ... [illegible]

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Սեւծովյան ներքգործնախարարները ընդդեմ հանցագործության

Հաջորդ հանդիպումը 1997 թ. հոկտեմբերին՝ Թուրքիայում

[illegible]

Տես # էջ 2

ՄՈՍԿՎԱ

Բորիս Ելցինը պաշտոնանկ արեց Ալեքսանդր Լեբեդին

Լեբեդը չի բողոքարկի որոշումը

[illegible]

[illegible]

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ՀՀ նախագահն ընդունեց ՀՕՄԿ ամենապետին

[illegible]

Նոյեմբերի 19-ին կնշվի Հրետանու օրը

[illegible]

Կառավարությանն արդեն ուղարկել է 1997 թ. բյուջեի մասին օրենքի նախագիծը

[illegible]

Քաղաքապետարանը մերժեց հանրահավաք անցկացնելու ընդդիմության խնդրանքը

[illegible]

Ալեքսեյեւը Աղրբեջանի Միլլի մեջլիսի նոր նախագահ

[illegible]

Մանդելան համաձայնել է գլխավորել կոալիցիոն կառավարությունը

ԳՈՄԱ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. [illegible]

Աֆղանստան. Թալիբները բանակցում են գեներալ Դոստումի հետ

[illegible]

ԹՈՒՐՔԻԱ

Էրբաքան-Չիլլեր կոալիցիան դիմացավ

[illegible]

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՀՈՒՇԱՆՇԱՆՆԵՐ

Մշակվել է Սևանի խնդրի լուծման համալիր մոտեցում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. [illegible]

[illegible]

Սկիզբը էջ 1

[illegible]

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Սեծովյան ներգործնախարարները ընդդեմ հանցագործության

[illegible]

Հ. ԱՌԱՔԵԼ

ԵՐԵՎԱՆ

Կայացավ հայ ազգային կուսակցության հիմնադիր ժողովը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. «Կառուցելով ազատ, անկախ և միացյալ Հայաստանի կերտումը, ազգային արժեքների հիման վրա ժողովրդավար հասարակարգի ստեղծումը, ազգային հայրենասիրական ճակատի գոյացումն ու նորօրյա ազգայնական կոնցեպցիայի ստեղծումը, հայրենիքի վերաշինության գործում երիտասարդ սերնդի [illegible] հայտարարում ենք ՀԱԿ-ի հիմնադրումը»,- ասված է նոյեմբերի 15-ին կայացած Հայ ազգային կուսակցության (ՀԱԿ) հիմնադիր ժողովում ընդունված հայտարարությունում:

Հայտարարությունը նոյեմբերի 17-ին կայացած մամլո ասուլիսում հրապարակեց ՀԱԿ կենտրոնական կոմիտեի [illegible]

[illegible]

Սահմանադրական դատարան ներկայացված բողոքների մեծ մասը սոցիալական բնույթ ունի

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. [illegible]

[illegible]

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Մրնոլորտի ծիկացումը շարունակվո՞ւմ է

[illegible]

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
[illegible]
Երևան 375010, [illegible] 47
[illegible] 562941, AT&T [illegible]
e-mail INTERNET [illegible]
[illegible]
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / [illegible] 521635
[illegible]
[illegible] / [illegible] 562083
A STYLE [illegible]
[illegible] / 581841
Apple Macintosh
[illegible]
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 [illegible]
Yerevan, Armenia 375010

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

Իր խոսքի մեջ վարչապետ Հարիրին արժանի գնահատանքով է արտահայտվել Լիբանանում ՀԲԸՄիության գործունեության մասին, նշել այդ նույն Միության կատարած դերը [illegible]

ՀԲԸՄ նոյանց և Ալիս Պեմիս [illegible]

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՀԲԸ Միության երիտասարդական նոր կենտրոնը Անթիլիասում

Ինչպես հաղորդել էինք նախորդ համարում, նոյեմբերի 10-ին Բեյրութի (Լիբանան) Անթիլիաս արվարձանում պաշտոնական հանդիսավորությամբ բացվեց Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության և նրա Հայ երիտասարդաց միության արդիական նոր կենտրոնաշենքը։ Բացման հանդիսությանը նախագահել է, ինչպես գրել էինք, Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին։ Ներկա են գտնվել Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսը, ՀԲԸՄ-ի նախագահ սիր Լուիզ Մանուկյան-Սիմոնը, նախարարներ, պատգամավորներ, ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Շահեն Կարամանուկյանը, ՀԲԸՄ-ի Կենտրոնական վարչական ժողովի խորհրդատու Պերճ Սեդրակյանը, նույն ժողովի անդամ, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի նախագահ Միհրան Աղբաբյանը, լիբանանահայ համայնքի բազմաթիվ ներկայացուցիչներ։

[illegible]

ՀԲԸՄ Կենտրոնական վարչական ժողովի անդամ է։ [illegible] 1970 թվականից [illegible]

Նոր կենտրոնի բացման առթիվ Արամ Ա կաթողիկոսը «Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ» շքանշան է հանձնել Պալիրճյանի 3 եղբայրներին։ [illegible]

«31-Ի ԳՈՐԾ»

5-ի փոխարեն ցուցադրվեց 2 ժամանոց տեսաժապավեն

[illegible]

Ա. Պ.

ՌՈՍՏՈՎԻ ՄԱՐԶ

Մյասնիկյանի շրջանի 70-ամյակի հանդիսություններ

Վերջերս (սեպտեմբերի 28-ին) Ռոստովի մարզի [illegible] 200 հազարանոց հայ համայնքը։ [illegible] 70-ամյակը հանդիսավոր կերպով նշել էր մարզի Մյասնիկյանի շրջանը։

Այդ շրջանի պատմությունը սկիզբ է առնում 1779 թ., երբ Եկատերինա կայսրուհու հատուկ հրովարտակով այստեղ բնակություն հաստատեցին Ղրիմից եկած հայերը։ [illegible]

Իսկ 1926 թ. այստեղ հիմք դրվեց հայկական ազգային շրջանին, որը կոչվեց Մյասնիկյանի անունով։

Ներկայումս դրա կազմի մեջ մտնում են հայաբնակ 6 [illegible] գյուղեր, որոնց բնակչությունը զբաղված է հիմնականում գյուղատնտեսական աշխատանքներով։

[illegible] Հայաստանի Անկախության օրը՝ սեպտեմբերի 21-ին, [illegible]

Մյասնիկյանի շրջանի 70-ամյակի, ինչպես նաև եկեղեցու օծման առթիվ կազմակերպված հանդիսություններին ներկա էին [illegible] գիտության, մշակույթի գործիչներ, լրագրողներ։

Ի դեպ, Մյասնիկյանի շրջանում արդեն գործում էր մեկ եկեղեցի Չալթր գյուղում, որտեղ սեպտեմբերի 22-ին կայացավ տոնական պատարագ։ [illegible]

[illegible]

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

Մաքսային. Նոյեմբերի 22-ից «ԱՍԻԿՈՒԴԱ» լիարժեք կիրառմամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Նոյեմբերի 22-ից մեր հանրապետության մաքսային ծառայությունների բոլոր կետերը կսկսեն աշխատել «ԱՍԻԿՈՒԴԱ» ծրագիր-համակարգով։ [illegible] «ԱՍԻԿՈՒԴԱ» համակարգի ներդրման առումով Հայաստանը առաջինն է ոչ միայն ԱՊՀ, այլև Ասիայի և Միջին Արևելքի երկրներում։

Հայաստանում առայժմ չկա ապահովագրական բժշկություն

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ։ Հայաստանում առայժմ գոյություն չունի ապահովագրական բժշկություն։ Համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարությունից ստացված տեղեկատվության, դա պայմանավորված է նրանով, որ Հայաստանում դեռևս չկա պետականորեն նախատեսված վճարովի բժշկություն։ Ըստ տեղեկատվության, այդ ուղղությամբ ներկայումս տարվում են որոշակի աշխատանքներ, բայց ապահովագրական բժշկության անցումը հնարավոր կլինի միայն վճարովի համակարգին անցնելու դեպքում։ Նախատեսվում է վճարովի բժշկության պայմաններում կիրառել կամավոր և պարտադիր ապահովագրություն, որի դեպքում մարդիկ որոշակի գումարներ կհատկացնեն առողջության ապահովագրման նպատակով։

Նավթ և ցորեն է տեղափոխվում Հայաստան

ՆԻԿՈՒՐՆԱՑՆ(?), 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ։ Այս օրերին ծանրաբեռնվածությամբ է գործում Հայաստանի մուտք հանդիսացող [illegible] կայարանը։ Օրական միջին հաշվով ժամանում է 3-4 էշելոն, 70-72 վագոն բեռ։ [illegible] 38 հազար տոննա նավթի ներկրումը։ [illegible] 68 հազար տոննա ցորեն, որից 20 հազար տոննան արդեն տեղափոխվել է Հայաստան։

Կեղծ խոստումներով նախընտրական ջրամատակարարում

[illegible]

ԱԶԳ **հասարակություն**

Դժբախտություն եմ ունեցել կարդալու 30-ական թվականների խորհրդահայ մամուլը: Դժբախտություն, որովհետեւ թերթերի խմբագրած էջերից, երջանկացնող կենսախինդ հեղափոխության վիճակ, արեւ, հողառատ, ամեն մի յուրաքանչյուր բջջի վրա հարձակվում էին այն օրերի ողջ զարհուրանքն ու մղձավանջը, Լույսն անկարող էր դառնում զինագրավել անվերջանալի սարսափին: Ամենատարօրինակը, սակայն, մեռածների, բանձրանքներ սպանված «Դասալիքները» չէին, ոչ էլ դրանց նախորդող քաղաքական դատավարությունների ընթացքի ոճագրական հոռետեսությունները: Անդառնալի ողբերգականը թերթերի էջերից հառնող դատավարությունների համբերությանը ուղեկցող հասարակական մթնոլորտն էր, իշխանությունների անվերապահ չունի: Իշխանամետ լրագրողները, թե ինչ իրենց կեցվածքի, կարծես անտեղյակ են այդ իրողությանը: Ինչպիսի՜ «սուրբ անմեղություն»:

Ինչո՞ւ է այսպես, ինչո՞ւ մարդիկ չեն ամաչում առաջ փակել դատարանի վճռից եւ իրենց հրապարակումների եռանդներով անգամ ընթերցողին նախատրամադրում են հանցանքի հիմնավորվածության ընդունմանը: Ինչո՞ւ է գործում եղիանանարյանական «մեղավորության կանխավարկածի» անեղծականալի պահանջը:

Ուրվիշտն առկա է ամբողջատիրական հոգեբանության ներքին սխալների իշխանությունների «անսխալականության» բարդույթը: Տվյալ դեպքում «իշխանություններ» ասելով նկատի չեն առնվում դատական մարմինները: Քանզի մեզանում այն ո՞վ է, որ համարում է գործադիր եւ դատական իշխանություններ անգամ բանի գործողության (ինչը միանշանակ մերժում եմ) «հայրենիքի դավաճանության» ուղղակի: Ոչ մի իշխանություն «հայրենիքի» չէ, եւ որեւէ «պետական հեղաշրջում» «հայրենիքի դավաճանություն» չէ, եթե անգամ հանցանքն անկասկածելիորեն ապացուցված է: Այս պարագային հանցանքի այդ որակում տեսքի լինի (ես խորապես չեմ), քանզի մեղադրվողներից ոչ մեկը երբեւէ իշխանություններին հավասարության երդում չի տվել, որ հիմա դիտվի... դավաճան:

Ինչեւէ, այս չէ էականը: Էականն այն է, որ «իշխանությունների անսխալականության» ամբողջատիրական «հիվանդությունը», շարունակելով մնալ իբրեւ հասարակական շատ որոշակի երեւելի հոգեբանության դրսեւորման ձեւ, նույնիսկ որոշակի երեւելի համար ձեւ է բերել տրամագծորեն հակա-

Ամբողջատիրական «հիվանդությունը»

Չէնդվենք ժողովրդավարության մայրուղուց

Ավարտելով մեր աշխատակցի հոդվածաշարի հրապարակումը, խմբագրությունը հարկ է համարում ընդգծել, որ հեղինակի արտահայտած տեսակետները զուտ իր անձնական մտորումների արդյունքն են: Իրականում թեման անսպառ է, եւ ամբողջատիրական հոգեբանության վերապրուկների քննական վերլուծությունը ըստ մեզ, դեռ սպասում է իր հետազոտողներին: Մանավանդ արդեն իսկ ստացվող արձագանքները վկայում են, որ հոդվածաշարում արծարծված խնդիրները զուրկ չեն հասարակական հնչեղությունից, որոնց վրա ուշադրություն հրավիրելով «Ազգն» իր խնդիրը կատարած է համարում:

ամբողջացմամբ ու «բռնամիջներին» հաշվեհարդար տեսնելու նրանց անհագ ցանկություններով: Հասարակայնորեն հրապարակվել են բանվորների, գյուղացիների, արվեստի ու գրականության գործիչների (երբեմն ցավալիորեն ծանոթ ու նույնիսկ բանիմաց մարդկանց), ժամանակի քիչ թե շատ հայտնի դեմքերի նամակ-արձագանքներ, որոնց հեղինակները միաձայն «մահապատիժ» են պահանջել կամ... գոհունակություն հայտնել արդեն ի կատար ածված մահապատիժների առթիվ:

Ինչո՞վ, ինչպե՞ս բացատրել, ինչպե՞ս արդարացնել նման խուճապահար վարքագիծը: Իրենց կաշի՞ն էին ուզում փրկել հրապարակային հավատարմությամբ հայտնելով: Բայց չէ՞ որ մղձավանջը մեկ օր, մեկ ամիս, մեկ տարի չի տեւել, եւ այդ ընթացքում շատ հեշտ էր համոզվել, որ նման ձեւով «ողորմածության» արժանանալն անկարելի է: Ներքաղաքականության մասնակցությունից վերածված եղերում արդեն կործանվել էին միլիոնավոր կյանքեր, մահը դարձել էր իշխանությունների եւ հասարակության միջեւ ծագող հիմնախնդիրների լուծման ամենատարածված ու համընդհանուր «միջոցը», հերթի էին նոր միլիոններ, բայց նրանք, ովքեր դեռ ողջ էին, իրենց նմանների համար մահապատիժ էին պահանջում:

Հասարակագետները մինչեւ հիմա էլ գլուխ են կոտրում այս հանելուկի վրա, հոգեբանները դա անվանում են «ստալինյան հիպնոս», իսկ ես, ահա, փորձում եմ դժնդակ անցյալի օրինակով խմաստավորել մեր այսօրվա իրողությունները:

Շա՞տ եմ հեռու գնացել դրանից: Կարդացեք պաշտոնական եւ իշխանամետ մամուլի հրապարակումները նորօրյա քաղաքական դատավարությունների ընթացքի մասին եւ կզգաք... նմանությունից: Մեղադրական եզրակացության մեջ երկար բարակ շարադրված ոչ մեկ բառի հանդեպ ոչ մեկ կասկած: Մեղադրված հանցանքների մեջ մեղադրյալների ներկայության ամենեւին ոչ մեկ առարկություն: Նախաքննությամբ ձեռք բերված եւ անգամ այժմ անգամ տեսանելի ապացույցների մեջ ասած, չհիմնավորվածության նկատմամբ ոչ մեկ երկմտություն: Դատարանի դահլիճում մեղադրանքի պաշտպանների կրած բազմաթիվ ֆիասկոների ոչ մեկ հիշատակում: Անգամ «հայրենիքի դավաճանության» անհեթեթ մեղադրանքի հետ անհամաձայնության ոչ մեկ դրսեւորում: Անխախտ տեսալ դատավարությունների անկողմնակալ լուսաբանման ոչ մեկ փորձություն: Վանդալականների հետեւում գտնվողներ իշխանամետ լրագրողների համար արդեն մեղավոր են, արդեն դատապարտված: «Անմեղության կանխավարկածը» այս դատավարություններում ասես գոյություն չունի: Լիովին բավական են մեղադրվողների իմանախաստվածական զուգամտքերը: Իսկ թե մեզանում գրանք շատ հանրահայտ ֆիզիկական ու հոգեբանական ճնշումների ինչ միջոցների գործադրմամբ են կորզված՝ նշանակություն խախտության մարմինների կողմից անկախ գոյությունը: Ո՞վ է, որ հավատում է, թե որեւէ դատական ատյան, տվյալ դեպքում Գերագույն դատարանի կոլեգիաները, կհամարձակվեն երկրի ղեկավարության կամքին հակառակ դատավճիռներ արձակել, այն էլ նրանց քաղաքական հակառակորդների նկատմամբ: Ո՞վ է, որ կասկածում է, թե դատական կոլեգիաները կարգից դուրս չեն գալու ու թե կոնկրետ քրեական մեղադրանքներ հաստատող կամ հերքող ապացույցներ գտնելու, այլ ամեն գնով մեղադրանքի հիմնավորվածության ապացուցելու համար: Ընդամենը, ոչ ոք կասկածի չի ենթարկում, որ այդ գործերում նշված քրեական հանցանքները իրոք կատարվել են: Սակայն ո՞վ է կասկածել, արդյո՞ք այն մարդիկ, ովքեր գաղտնցելի մեջ են առնված կամ դեռ ողջի առնվեն, թե՞ ուրիշներ: Եվ եթե նույնիսկ այդ մարդիկ են հանցագործները, ապա որտե՞ղ արդարացի է նրանց քրեական հանցանքները իրենց քաղաքական կուսակցություններին վերագրելը, այն էլ գործունեությունը դատավճռից շատ ու շատ առաջ կասեցնելու փութկոտությամբ:

Ո՞վ է այն քաջ դատավորը մեզանում, որ համարձակվի չտեսնել իր քննած քրեական գործի քաղաքական ասպեկտը: Ո՞վ է այն անվեհեր Ռուզինյան, որ հանուն արդարության զոհի... իրեն, իր կարիերան, գուցեեւ ավելի մեծ բաներ...

Հիշյալ քաղաքական դատավարությունները դատարանների արդարացիության քննությունը չեն լինելու, համենայնդեպս հասարակական գիտակցության մեջ: Դրանք երկրի քաղաքական իշխանությունների արդարացիության քննությունն են լինելու: Անվերապահորեն: Այստեղից է գալիս իշխանամետ լրագրողների կանխակալ վերաբերմունքը: Նրանց մտքով անգամ չի անցնում, թե մեր քաղաքական ղեկավարությունը որեւէ հարցում ամենաաննշան սխալ կարող է թույլ տալ, էլ ո՛ւր մնաց այս դատավարությունների խնդրում...

Տրամագծորեն հակառակ կեցվածքն ունեն ընդդիմադիր լրագրողները: Քանի որ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ խնդրո առարկա քրեական դատավարությունները իրականում երկրի քաղաքական ղեկավարության սցենարով պատվերն են դատական մարմիններին, ապա ոչ մեկը չի հավատում առաջադրված մեղադրանքների հիմնավորվածությանը: Նրանց աչքում «ամեն ինչ կազմակերպված է» ճիշտ այնպես, ինչպես ստալինյան քաղաքական դատավարությունները 60 տարի առաջ:

Բայց չէ՞ որ շատ հնարավոր է, հենց սա է սխալ տեսակետը: Անձամբ ես ինձ խորապես չեմ վերապահում որեւէ մեկին ոչ մեղադրելու, ոչ արդարացնելու: Անվերապահորեն մերժում եմ, ինչպես վերը նշեցի, միայն «հայրենիքի դավաճանության» եւ «պետական հեղաշրջման» մեղադրանքները, ում էլ հասցեագրվեն եւ ում կողմից էլ հասցեագրվեն: Քանզի ես անհերքելի եմ համարում իշխանությունների փոխվելու սոսկ օրինական խաղով ձեռնամուխ լինելու անհետացման: Նման դեպքերում այդ ճնշման գործողությունները եթե ճնշելու է իշխանությունների անողոքության ու անվերապահ «սխալականության» բարդույթ: Այսինքն, մի դեպքում անսահման եւ անքննադատ կույր հավատ իշխանությունների անսխալականության նկատմամբ, մյուս դեպքում նույնքան անսահման եւ նույնքան կույր անվստահություն նրանց պարկեշտության հանդեպ: Հին, ծանոթ, ցավագին հակադրությունը իշխանությունները արդարության, լույսի, ճշմարտության, բարության աղբյուր են եւ, հակառակը նրանք միայն եւ միայն կեղծիքի, ստի, դաժանության, խավարի աղբյուր են:

Բայց չէ՞ որ ոչնչի չհավատալը ամեն ինչին հավատալու մյուս երեսն է: Չէ՞ որ դա մեր հին «հիվանդության» նորօրյա բռնկումն է, նույնքան վտանգավոր հասարակական գիտակցության ձեւավորման, հասարակության բնականոն կենսագործունեության կազմակերպման համար, որքան երբեմնի «միահամուռությունն» էր:

Ինչպե՞ս ենք ազատվելու սրանից, ինչպե՞ս ենք հաղթահարելու անիծյալ ամբողջատիրական անցյալի այս եւ բազմաթիվ այլ ծանրաձանր բեռները: Կա՞ համադարման: Կա: Ժողովրդավարության անվարան խորացումը, ժողովրդավարական սկզբունքներին անվերապահ հավատարմությունը, իշխանությունների, այս կամ այն քաղաքական գործչի «անսխալականության» բարդույթի թոթափումը ոչ միայն մեր, այլեւ հենց իրենց մտածելակերպից ու գործելակերպից, սեփական սխալներն ընդունելու քաղաքական քաջությունը եւ դրանք հրապարակորեն ուղղելու քաղաքացիական խիզախությունը:

Մենք ուրիշ ճանապարհ չունենք: Կամ կամ: Կամ ժողովրդավարություն, ամբողջատիրական «հիվանդությունների» անվերադարձ եւ ամբողջական մերժմամբ, կամ բռնատիրության հաստատում: Կամ ազատ, քաղաքացիական հասարակություն, երբ օրենքի առաջ բոլորը հավասար են, երբ օրենքը առանց դեմք ու դիրքի, գույնի պատկանելության ու անհատական նախասիրությունների առկայության պաշտպանում է անմեղին եւ պատժում մեղավորներին, կամ արհեստական միջնադար քաղաքական կեցվածքի, ազատ մտքի, արժանապատիվ գոյության խոտան բացակայությամբ եւ «ուժեղների» անսահման սանձարձակությամբ, որից ուղիղ գծով ծագում է մենատեր Սարսափը, հաճախ իշխանություններին ժողովրդի հանդեպ, եւ ժողովրդին իշխանությունների, թույլերին «ուժեղների» հանդեպ եւ «ուժեղներին» թույլերի ժամանակ կուսակցել գաստի...

Չկրկնվենք ստալինյան, ավելի փաղ թե ուշ նրա գահակալման ժայռերնից խուսափելու միակ եւ անհնարին միջոցը, փոխել ու սարսափը չդառնենք կենսակերպ, ահա զարգացման մայրուղին ցանկացած հասարակության համար:

Մենք բացառություն չենք...

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ժողովրդավարության իրագործումը պետք է սովորել

Ներկայումս աշխարհով մեկ թնդում է ազատության եւ ժողովրդավարության պայքարի ձայնը: Արեւելյան Եվրոպան թոթափել է կեսդարյա ամբողջատիրության իր լուծը, իսկ նախկին Խորհրդային Միության հանրապետությունները պայքարում են մոտ 75 տարվա կոմունիստական իշխանությունը փոխարինելու նոր, ժողովրդավարական համակարգով, մի բան, որ երբեք չեն փորձել նախկինում: Եվրոպայում քաղաքական արսակարգ փոփոխությունների խոր ցնցումները արգելում են պարզորոշ տեսնելու ամբողջ աշխարհում ժողովրդավարության հեռանկարով հմայված մարդկանց շարժման իսկական խորքը: Հյուսիսային Ամերիկան այժմ փաստորեն ժողովրդավարության ցամաքամաս է: Աֆրիկան ապրում է ժողովրդական բարեփոխումների աննախադեպ մի շրջան, իսկ Ասիայում արմատավորվում են նոր ու շարժունակ ժողովրդական կարգեր:

Համաշխարհային այս երեւույթը հերքում է կասկածամիտների այն կարծիքը, թե յուրօրինակ (լիբերալ) ժողովրդավարությունը միմիայն Արեւմտյան աշխարհին է պատկանում ու երբեք չի կարող հաջողությամբ ընդօրինակվել ոչ արեւմտյան քաղաքակրթություններում: Երբ աշխարհում ժողովրդավարությունը կիրառվում է այնպիսի տարբեր երկրներում, ինչպիսիք են Ճապոնիան, Իսպանիան ու Վենեսուելան, ուրեմն ժողովրդավարության հաստատությունները լրավունքով կարող են խոսել ազատության եւ ինքնավարության ծգտումներից:

Միացյալ Նահանգների «Ազատության տուն» հետազոտական հաստատությունը ամեն տարի հրապարակում է մի ուսումնասիրություն, որը յուրաքանչյուր երկրի գնահատում է այնտեղ առկա քաղաքական ու քաղաքացիական ազատության հիման վրա: Վերլուծելով 1990-1991-ի շարժման ուղղությունները, «Ազատության տունը» հաշվարկել է, որ աշխարհի 165 ինքնիշխան պետություններից 65-ը, որոնք կազմում են երկրագնդի բնակչության 39 տոկոսը, լիովին ազատ են: Եթե դրանց գումարենք այն պետությունները, որոնք կիսով չափ ազատ են համարվում, ապա այդ թիվը կբարձրանա 115-ի, այսինքն, աշխարհի բնակչության 67 տոկոսը: «Առաջին անգամ է, նշվում է ուսումնասիրության մեջ, որ ազատ երկրների ու ազատ հասարակությունների բնակչության թիվը գերազանցում է անազատ երկրներին ու դրանց բնակչության թվին»:

Բայց ազատության շարժումների տարբերությունն անցյալ տասնամյակներում դեռեւս չի երաշխավորում ազատության լիակատար հաղթությունը:

Վանդերբիլթ համալսարանի լուսավորության եւ հասարակական քաղաքականության պրոֆեսոր ու «Կրթական բարձրագույն ցանցի» տնօրեն Չեսթր Է. Ֆինն Կրտսերը, դիմելով Մանագուայում մի խումբ մանկավարժների ու տնտեսական պաշտոնյաների, նշում է. «Բնական է, որ մարդիկ նախընտրում են ազատ լինել, քան ճնշված: Դա պետք է ընդունել իբրեւ անառարկելի ճշմարտություն, իսկ դա չի նշանակում, թե քաղաքական ժողովրդավար կարգերը ստեղծելով, ընդունակ են իրենք իրենց մշտապես պահպանելու: Ընդհակառակը՝ ժողովրդավարության գաղափարը մնայուն է, իսկ նրա կիրառումը՝ անմխիթարելի»:

Թեեւ այսօր ժողովրդավարական արժեքները վերածնվում են, բայց հայացք նետելով մարդկային պատմության անցած երկար ճանապարհին, 18-րդ դարի վերջի ֆրանսիական հեղափոխությունից սկսած մինչեւ միակուսակցական ռեժիմների երեւան գալը 20-րդ դարի կեսերին, կտեսնենք, որ ժողովրդավար կարգերը սակավաթիվ ու կարճատեւ են եղել: Այս փաստը ո՛չ հոռետեսության, ոչ էլ հուսահատության պատճառ պետք է լինի, այլ՝ մի կոչ: Ազատության «ենթը» բնածին է, իսկ ժողովրդավարության իրագործումը պետք է սովորել: Եթե պատմության ճամփան պետք է շարունակվի ընթանալ բացելով ազատության ու զարգացման նոր դռներ, ապա դա կախված է մարդկանց նվիրվածությունից ու իմաստությունից, եւ ոչ պատմության ինչ-որ երկաթյա օրենքներից, եւ ոչ էլ անշուշտ ինքնակոչ ղեկավարների կարծեցյալ գիտակցությունից:

Հակառակ որոշ կարծիքների, ժողովրդավար ամբողջ հասարակությունը պարզապես մի սարքավորում չէ, ուր անհատները հետապնդում են լոկ անձնական նպատակներ:

Ժողովրդավար կարգերը բարգավաճում են քաղաքացիների կողմից կիրառվելու դեպքում, երբ նրանք օգտվելով դժվար ձեռք բերած իրենց ազատությունից, պատրաստ են մասնակցելու հասարակության կյանքին, գումարելու իրենց ձայնը հրապարակային քննարկումներին, ընտրելու ներկայացուցիչների, որոնք իրենց գործունեության համար պատասխանատու են ընդունելու հանրային կյանքում հանդուրժումների ու փոխզիջումների անհրաժեշտությունը: Ժողովրդավար կարգերի քաղաքացիները վայելում են անհատական ազատություն, միաժամանակ մյուսների հետ ենթարկվում են այնպիսի առաջացի կերտման պատասխանատվության, որը պետք է ընդգրկի ազատության եւ ինքնավարության հիմնական արժեքները:

ԱՇՈՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԱԶԳ

Միջազգային

Այսօր ՆԱՏՕ են ծգտում շատ երկրներ: Վերջերս նորվեգական Բերգեն քաղաքում գագաթաժողովի էին հավաքվել բոլոր 16 երկիր-անդամների նախարարները, ուր հրավիրված էր նաեւ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար, բանակի գեներալ Իգոր Ռոդիոնովը: Սա աննախադեպ էր ՆԱՏՕ-ի պատմության մեջ:

Բերգենի ժողովը հարթ ընթացավ: Եվրոպացիները վերստին պահանջեցին բարձրացնել իրենց դերը, որը նշանակում էր դժգոհություն ԱՄՆ-ի մենաշնորհությունից:

Եվրոպական երկրների ներկայացուցիչները համառորեն նշում են նատոյական գործերում իրենց դերի բարձրացման գաղափարը: Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարար Շառլ Միյոն հայտարարեց, որ իր երկրի վերջնական վերադարձը ՆԱՏՕ հնարավոր է այն դեպքում, եթե եվրոպացիներին տրվեն երկու կարեւորագույն պաշտոնները՝ եվրոպայում ուժերի հարավային եւ հյուսիսային թեւերի հրամանատարների պաշտոնները: Ճիշտ է, Ուիլյամ Փերին եվրոպայի հարավում ամերիկյան հրամանատարի փոխարինմանը կտրականապես բացասականորեն վերաանհրաժեշտ է հաղթել բանակցությունների ուժը: Ռուսաստանի գլխավոր փաստարկը հետեւյալն է. Ալյանսյան ուժերի ընդարձակումը տեղի է ունենում այնպիսի պայմաններում, երբ ինքը՝ Արեւմուտքը պաշտոնապես խոստովանում է, որ Ռուսաստանի կողմից սպառնալիք չկա: Ռուսաստանի նախարարը Բերգենում իր ընդդիմախոսներից այդպես էլ հիմնավորված պատասխան չստացավ գլխավոր հարցին՝ թե այդ ժամանակ ո՞րն է ներկայիս տեսքով ռազմա-քաղաքական բլոկի պահպանման ստրատեգիական անհրաժեշտությունը: «Ոչ ոք

ԴԻՏԱԿԵՏ

ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը Ռուսաստանի համար կստեղծի վատթարագույն կացություն

Հյուսիս-ատլանտյան դաշինքի այս կազմակերպությունը ստեղծվել է 1949 թվականին արեւմտյան պետությունների կողմից՝ ԱՄՆ-ի գլխավորությամբ: 1952-ին ՆԱՏՕ-ին միացան Հունաստանը եւ Թուրքիան, 1955-ին Արեւմտյան Գերմանիան, 1982-ին Իսպանիան: 1966-ին Ֆրանսիան դուրս եկավ ՆԱՏՕ-ից, որը դը Գոլի ամենավճռական քայլերից մեկն էր: Սակայն գեներալի զինակիցները Ֆրանսիան վերստին մտցրեցին ՆԱՏՕ-ի ռազմական կառուցվածքի մեջ: Անցած 50-ամյակում կազմակերպությունը դարձավ աշխարհում հզորագույնը: Այսօր նա փորձում է ոտք գցել նույնիսկ ՄԱԿ-ի հետ, ակտիվորեն խառնվելով միջազգային գլխավոր իրադարձություններին, ցուցադրելով իր ուժը, քաղաքական կշիռը: Բավական է հիշել ՆԱՏՕ-ի ակտիվ միջամտությունը Բալկանյան խնդրին, երբ նա արհամարհելով ՄԱԿ-ին եւ միջազգային հանրությանը, Բոսնիայի սերբերի նկատմամբ դիմեց ուժային գործողության, դրանով ավելի բարդացնելով իրավիճակը: Ինչպիսի՞ն է այս օրերը անող հսկան: Ի՞նչ է նրան սպասում վաղը: Այս հարցերը կարեւոր են նաեւ մեզ համար: Չէ՞ որ Թուրքիան ՆԱՏՕ-ի ակտիվ անդամ է, որի զինված ուժերը ամենահզորն են ողջ ՆԱՏՕ-ում:

Ռուսաստանի նախարարը, բացի ընդհանուր բանավեճին մասնակցելուց, առանձին խորհրդակցություն ունեցավ Ուիլյամ Փերիի եւ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանայի հետ: Ոչ մեկի համար գաղտնիք չեղավ, որ ՆԱՏՕ-ի ծանկատագրում ոչ մի հարց չի կարող լուծվել առանց Ռուսաստանի մասնակցության: Բերգենում ոչ ոք չէր կասկածում, որ Ռուսաստանի եւ ՆԱՏՕ-ի հարաբերությունները զգալի չափով որոշում են եվրոպայի ռազմա-քաղաքական իրավիճակի հեռանկարը: Բոլորն էլ գիտակցում էին, որ «սկզբունքը՝ սկզբունքի դեմ» ձեւով հարաբերություններ կառուցելը անհեռանկարային է:

Բացի Ռուսաստանի հետ բանակցություններից, հանդիպման մասնակիցների ուշադրության կենտրոնում էր բալկանյան խնդիրը: Սակայն նախարարները հստակ եզրակացության չեկան: Գլխավոր քարտուղար Սոլանան ասաց, որ նախարարները պայմանավորվեցին քննարկումը շարունակել դեկտեմբերի 20-ից հետո, երբ դուրս կբերվեն բազմազգ ուժերը:

Բազմազգ ուժերի հետագա ներկայությունը՝ եթե նման որոշում ընդունվի, հնարավոր է մի շարք պայմանների կատարման դեպքում: Նախեւառաջ այդ ուժերը պետք է մնան ՆԱՏՕ-ի հսկողության եւ հրամանատարության ներքո: Երկրորդ՝ պետք է ընդունվի ՄԱԿ-ի համապատասխան որոշումը, ինչպես դա եղավ նախորդ դեպքում եւ, վերջապես, անհրաժեշտ է խորհրդակցություններ անցկացնել այն երկրների հետ, որոնք ՆԱՏՕ-ի անդամներ չեն, սակայն զորքեր են ուղարկում, մտնում են բազմազգ ուժերի՝ նախեւառաջ Ռուսաստանի հետ, կազմի մեջ: Այստեղ մի աննախադեպ բան տեղի ունեցավ, եվրոպական դաշնակիցների ճնշմամբ ԱՄՆ-ի պաշտպանական գերատեսչության ղեկավարը հայտարարեց, որ ԱՄՆ-ը մինչեւ հիմա խուսափում էր ինչ-որ խոստումներ տալուց, պատրաստ է իր ուժերը ուղարկել Բոսնիա, եթե ՆԱՏՕ-ն անհրաժեշտ համարի զորքերի ներկայությունը շարունակել:

Մի ուրիշ հատկանշական բան եվ-

բերվեց: Իսպանիայի պաշտպանության նախարար Էդուարդո Սերան առաջարկեց ստեղծել եվրոպական ենթաշրջանային հրամանատարություն իսպանական տարածքում: Բերգենի հանդիպման ժամանակ հնչեց նաեւ ՆԱՏՕ-ի եւ եվրոպայի խորհրդի ավելի սերտ համագործակցության գաղափարն այն հաշվով, որ վերջինս ավելի ակտիվորեն մասնակցի եվրոպական ծայրամասում Հյուսիս-ատլանտյան ուխտի գործողություններին:

Նախարարների հանրահավաքի

լի կարող մեզ վերահամոզել. ՆԱՏՕ-ն սառը պատերազմի մնացուկ է, ասել է բանակի գեներալ Իգոր Ռոդիոնովը: Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարար Մայքլ Պորտիլյոյին ես ասացի, թե ռուսաստանցիներին շատ դժվար է ապացուցել, որ ուխտը այժմ, իրը, այլ ինչ-որ ունի: Չափազանց ակնառու է անվստահությունը ՆԱՏՕ-ի քարոզվող խաղաղարար պատկերի նկատմամբ: Բացի դրանից, ուխտի մշտապես աճող ռազմական պոտենցիալը մեզ առիթ չի տալիս հա-

հիմնական խնդիրներից մեկը ուխտի ընդարձակումն էր դեպի Արեւելք: Որոշվեց, որ հաջորդ տարվա գագաթաժողովում կհայտարարվի, թե որ երկրների հետ բանակցություններ կսկսվեն ՆԱՏՕ-ի մեջ մտնելու համար: Այդպիսի հայտարարությամբ Բերգենում հանդես եկավ Պենտագոնի ղեկավար Ուիլյամ Փերին: Նրա խոսքով, ուխտի ընդարձակումը ոչ մի դեպքում սպառնալիք չի լինի Ռուսաստանի համար, որին կառաջարկվի ՆԱՏՕ-ի հետ փոխհարաբերությունների նոր ձեւ, ընդհուպ կարեւոր որոշումներ ընդունելու դեպքում՝ Մոսկվային խորհրդակցական ձայնի իրավունքը: Սակայն, ինչպես լրագրողներին ասաց Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարար Մայքլ Պորտիլյոն, Ռուսաստանի նախարար Իգոր Ռոդիոնովին հստակորեն ասվել է, որ ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը սկզբունքորեն որոշված է: Լրագրողների հետ զրուցելիս ամերիկյան բարձրաստիճան մի ներկայացուցիչ ասաց, որ ուխտի ընդարձակումը, «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի իրականացումը եւ ՆԱՏՕ-Ռուսաստան հարաբերությունների զարգացումը պետք է ընթանան զուգահեռաբար:

Կասկածից վեր է, որ ՆԱՏՕ-ի երկրները ազատ են որոշելու, թե ինչ անեն իրենց տանը: Սակայն, երբ հասունացող փոփոխությունները սպառնում են հարեւանների անվտանգությանը եւ հարցեր են առաջացնում, անհրաժեշտ է ավելի կշռադատված որոշումներ ընդունել: Ռոդիոնովը փորձում էր ապացուցել, որ վերջնագրի ուժին

վստահել նրա ղեկավարության կողմից համառորեն հիշատակվող խաղաղ նշանաբաններին»:

Բերգենում մեկ անգամ եւս արեւմտյան նատոյականները ուխտի ընդարձակումը դիտեցին որպես եվրոպական ծայրամասում անվտանգության ապահովման գրեթե միակ միջոցը: Ռուսաստանը անհանգստացած է նման հեռանկարից: Նախարարի կարծիքով, ուխտի ընդարձակումը կհանգեցնի աշխարհաքաղաքական նոր կացության, որը բնորոշվում է տարբեր երկրների համար անվտանգության զանազան մակարդակներով:

Բերգենից վերադառնալու հաջորդ օրը Ռոդիոնովը այցի արդյունքների մասին զեկուցեց նախագահ Բորիս Ելցինին, որը եւ որոշեց Ռուսաստանի սկզբունքային դիրքորոշումը. սկզբից ՆԱՏՕ-ն պետք է ստորագրի Ռուսաստանի հետ պայմանագիրը եւ միայն դրանից հետո քննի ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման հարցը: Պայմանագիրը Ռուսաստանին թույլ կտա մշակել հարաբերությունների հետագա սկզբունքները: Ավելի հստակորեն արտահայտվեց Ռուսաստանի արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը: «ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը դեմ է Ռուսաստանի շահերին: Այն մեզ համար ստեղծում է աշխարհաքաղաքական վատթարագույն կացություն: Դա մեր շահերին դեմ է նաեւ ռազմական տեսանկյունից, որովհետեւ խոսքը մեր սահմաններին ռազմական հզոր բլոկի մոտեցման մասին է: Այդ փաստը նաեւ հոգեբանորեն է մեր կողմից դժվար ընդունվում»:

ՏԱԹԵՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ելցինը գլխավորեց նորաստեղծ արվեստի եւ մշակույթի խորհուրդը

16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. «ԱԶԳԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Բորիս Ելցինը հրամանագիր ստորագրեց արվեստի եւ մշակույթի խորհուրդ ստեղծելու մասին եւ հաստատեց նրա կազմը: Նախագահի մամլո ծառայությունը հայտնեց, որ Ելցինն անձամբ գլխավորեց խորհուրդը: Հայտարարության մեջ ասված է, որ Ռուսաստանի նախագահի խորհրդում նախագահնը վկայում է, որ մշակույթի եւ հոգեւորության հարցերը պակաս կարեւոր չեն, քան պաշտպանության եւ անվտանգության դերը: Խորհրդի կազմում ընդգրկվել են մշակույթի եւ արվեստի 40 այքի բնկնող գործիչներ: Խորհրդի հիմնական խնդիրներից մեկը նախագահի եւ կառավարության մշակույթի եւ արվեստի հարցերով հրամանագրերի եւ կարգադրությունների նախագծերի նախապատրաստումը դառնալու է:

Թուրքիան կընդօրինակի Ֆրանսիայի ճանապարհային կանոնագիրքը

Թուրքիան, որն ավտովթարների զոհերի թվով աշխարհում զբաղեցնում է առաջին տեղերից մեկը, Ֆրանսիայի ճանապարհային կանոնագիրքը կօգտագործի երկրում երթեւեկության կարգավորման համար: Թուրքիայի ներքին գործերի նախարարը նոր ճանապարհային կանոնագիրք կազմող հանձնաժողովի անդամներից յուրաքանչյուրին հանձնել է Ֆրանսիայի ճանապարհային կանոնագիրք եւ այնտեղ կարգադրել վարորդների դեմ կիրառվող պատժամիջոցների ցանկի բարգմանությունները:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Արաֆաթը դատապարտեց Խուսեյնի նոր առաջարկը

16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Պաղեստինի առաջնորդ Յասիր Արաֆաթն այսօր դատապարտեց Խուսեյնի նոր առաջարկը Հեբրոն քաղաքում զորքերի վերատեղակայելու մասին: Կահիրեում, նախագահական պալատի առջեւ այդ փաստաթուղթը գլխավորեւում բախվածերով, Արաֆաթն այն անվանեց տարօրինակ: Միեւնույն ժամանակ Կարմիր ծովի Թաբա առողջարանում շարունակվում են խաղաղության պաղեստինյան բանակցությունները:

Տաջիկական բանակցությունները գաղտնիության պայմաններում

ԹԵՀՐԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանի մայրաքաղաքում վարչակազմի գաղտնիության ծրագրում են անցնում Տաջիկստանի կառավարության եւ տաջիկական ընդդիմության պատվիրակությունների բանակցությունները: Մասնակի ներկայացուցիչներին թույլատրվել է ներկա լինել միայն առաջին համատեղ նիստին, որն անցել է Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարար Մահմուդ Վայեզիի նախագահությամբ: Բացելով հանդիպումը, նա հայտարարել է, որ Տաջիկստանի ճգնաժամը լուրջ սպառնալիք է ստեղծում ամբողջ տարածաշրջանի անդորրի համար: Իրանցի դիվանագետը հիշեցրել է Աֆղանստանի վերջին փորձը, որտեղ մի քանի ամիսներ խաղաղության բանակցությունների ընթացքում ձախողվել են: Միջազգային բեմահարթակին պետք է վերջ տալ այդ խնդրի ռազմական լուծման փորձերին: Ներկա է Վայեզին ՄԱԿ-ի ԳԼՈՒԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻ ներկայացուցիչը: Բացի կառավարական պատվիրակությունների ղեկավարները ներկա են Տաջիկստանի նախագահ Էմոմալի Ռահմոնովը եւ տաջիկական ընդդիմության առաջնորդ Աբդուլլա Նուրիի Մոսկվայում կայացած հանդիպման ավարտին ու որոշումը:

ԲՐԻՏԱՆ

Իրանը կտրուկ կավելացնի ապրանքների արտահանությունը Ռուսաստան

ԹԵՀՐԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանն ի վիճակի է տարեկան 2 միլիարդ դոլարի ապրանք արտահանել Ռուսաստան եւ նախկին Խորհրդային Միության հանրապետություններ, չորեքշաբթի հայտարարել է Իրանի Իսլամական Հանրապետության առեւտրաարդյունաբերական պալատի փոխնախագահ Ասադոլլա Ասկար-Օոլադին:

Իրանի կենտրոնական բանկը մոտ ժամանակներս կսկսի գործառնություններ իրականացնել կապված ռուսական ռուբլու հետ, հաղորդել է Ասկար-Օոլադին: Նրա խոսքերով, ապրանքները Թուրքիայով, Սեւ ծովով եւ Ուկրաինայով Ռուսաստան հասցնելը կապված է որոշ դժվարությունների հետ, այդ պատճառով էլ իրանական կողմը նախապատվություն է տալիս բեռները Ռուսաստան փոխադրել Կասպից ծովով, Մախաչկալայով եւ Աստրախանով: Այդ կապակցությամբ մեծ հույսեր են կապվում Աստրախանից 90 կմ հեռավորության վրա նոր նավահանգստի կառուցման հետ, որի թողունակությունը տարեկան կազմելու է 10 միլիոն տոննա: Ըստ ձեռք բերված համաձայնության, նոր նավահանգիստը կառուցվելու է Ռուսաստանի եւ Իրանի մասնագետների համատեղ ջանքերով:

Անցյալ տարի ռուս-իրանական ապրանքաշրջանառությունը կազմել է 300 միլիոն դոլար: Սակայն նման ծավալները ակնհայտորեն չեն բավարարում իրանական «Բազա-

րին», որը շահագրգռված է իր արտադրանքի արտահանության այլ ուղիներ ավելի շատ արտաքին շուկա հանելով:

«Բազար» հասկացությունը տակ պետք է հասկանալ ոչ միայն առեւտրի վայր, այլեւ նաեւ, միջավայր եւ խոշոր իրանական վաճառականության հզոր շերտ: Ոչ պաշտոնական տվյալներով, Թեհրանի բազարի գործունեությունից է այսպես թե այնպես կախված ավելի քան մեկ միլիոն մարդկանց բարեկեցությունը: Դա «քաղաք է քաղաքի մեջ»: Նման այստեղ առասպելական հարստություններ են ստանում, իսկ ո մանք էլ՝ դժվարությամբ օրվա հացի փող վաստակում, իսկ ուրիշներն էլ՝ պարզապես աղքատով էլ են զբաղվում հիմնական աշխատանքից ազատ ժամանակ: Հատկանշական է, որ երկրի համար կարեւոր քաղաքական որոշումներ կայացնելիս անդրադարձ հաշվի է առնվում «բազարի», նախ եւ առաջ նրա վերնախավի կարծիքը:

Իրանում ասում են, թե ամբողջ պատմության ընթացքում, առանց «բազարի» աջակցության, ոչ մի կառավարություն չի կարողացել իշխանության գլուխ մնալ: Մի ծանր էլ պակասից...

Մշակույթ

«Ն

[illegible]

Հովհաննես Գրիգորյանը ճշմարտությունն ասում է սեփական ձայնով

[illegible]

[illegible] ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

70-ԱՄՅԱԿ

Գրական հանդիպություն նվիրված Զարեհ Խրախունուն

Հայաստանի գրողների միության նոր միջոցառումը նվիրված էր սփյուռքահայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչ, բանաստեղծ և արձակագիր, մանկավարժ և թարգմանիչ Զարեհ Խրախունու ծննդյան 70-ամյակին [illegible]

(1982)

[illegible]

ՀՐԱՉՅԱ [illegible]

ՀԱՄԱՌՈՏ

Նախարարությունը դժգոհ է գրողներից և մանկավարժներից

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը դժգոհ է գրողների և մանկավարժների միջև օրերս կայացած 3 ժամ տևողությամբ երկխոսությունից, որի արդյունքում որևէ համաձայնություն ձեռք չի բերվել: Ըստ նախարարությունից ստացված տեղեկությունների, [illegible] «կրավորական կեցվածքն էր» ու նաև «փոքրիկ, ոչինչ չասող նախնական խոսքը»: Իսկ որոշ ելույթ ունեցողների «զոհիկ արտահայտությունները» չլսելու համար «Դռանս Սարգսյանը փակել է ականջները»: Միաժամանակ առնվազն զարմանք է հարուցում այն փաստը, որ երկար տարիների մանկավարժական փորձ ունեցող ուսուցիչները «Թումանյան, Տերյան, Չարենց պարունակող գրերն անվանել են հակազգային» և պահանջել գեղեցիկ հայրենասիրական գործեր: Ըստ նույն տեղեկությունների, նրանք այն մարդիկ են, որ ժամանակին «Ստալին էին գովերգում և մերժում Սևակ ու Շանթ»:

Դպրոցներում երաժշտությունն այլևս երկրորդական առարկա չէ

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության ծրագրամեթոդական վարչությունը նախապատրաստում է երաժշտության առարկայի նոր, ամբողջական ծրագիր: Այժմ արդեն մանկապարտեզների սաներն ու 1-4 դասարանցիները կսովորեն հայկական մի շարք երգեր, ինչպես անցյալ տարի հրատարակված «Ոսկեփորիկ», «Երգարան», այնպես էլ 1989 թվականից գործածվող «Երգ ու բան» դասագրքերով: Որոշ երգերի ուսուցումը պարտադիր է: Նոր հրահանգում հստակորեն ընդգծված է Մեծն Կոմիտասի ոգով ու սկզբունքներով երաժշտությունը դասավանդելու անհրաժեշտությունը: Նաև, որ սույն հրահանգը պայմանավորված է «նախադպրոցականների ու դպրոցականների երաժշտական կրթության նախարարության կողմից բացառիկ կարևորություն տալու» փաստով: Սակայն նախարարությունն ինքն էլ գիտակցում է, որ այս պահին հնարավոր չէ երաժշտական ամբողջական կրթություն տալ՝ ի մասնավորի ուսյալ ուսուցիչների անբավարար քանակի պատճառով:

«Ջիփսի քինգի» համերգները Երևանում նոյեմբերի սկզբին

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Լոս օնջես ջիփսի ֆինգ ֆեմիլի» աշխարհահռչակ էստրադային խումբը, որը ժանրի սիրահարներին ծանոթ է «Ջիփսի ֆինգ» անունով, նոյեմբերի 1-2-ը հանդես կգա մայրաքաղաքի մարզահամերգային համալիրում: 1973-ին Ֆրանսիայի հարավում ապրող մի խումբ քաղաքացի երաժիշտներ մեկնարկեցին, և 80-ականների վերջին «Ջիփսի ֆինգը» արդեն միլիոնավոր երկրպագուներ ուներ աշխարհում: Երևանյան հանդիսասրահում նրանք կներկայացնեն վերջին «Ջիփսի լեգենդ» ձայնասկավառակի երգացանկը և իրենց հայտագրում տեղ գտած [illegible] այլ երգեր: Խումբը, որի անդամները 13-ն են, Փարիզից Երևան է ժամանում [illegible]: Տոմսերի գինը 500-3000 դրամ է:

Թ. Մ. Մ.

ՎԱՀԱՆ ՄԱԿԱՐՅԱՆԻ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Երիտասարդ նկարչի աշխատանքների անհատական ցուցահանդեսի բացումը տեղի կունենա այսօր նոյեմբերի 18-ին, ժամը 3-ին, Երվանդ Քոչարի թանգարանում (Մաշտոցի պող., 39/12):

Հրավիրված են բոլոր արվեստասերները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԵԿՈՐԱՏԻՎ-ԿԻՐԱՌԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏ

Գեղարվեստական մետաղամշակման վարպետը

Հայ ժողովրդի դեկորատիվ-կիրառական արվեստում իրենց տեղն ունեն [illegible]

[illegible]

Մարզական

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ

Շախմատիստները մեկնեցին Իսպանիա

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Իսպանիա են մեկնում Հայաստանի մինչեւ 18 տարեկան հասակային կարգերի շախմատի աղջիկների եւ տղաների հավաքականները, որոնք կմասնակցեն Մինորկա կղզում նոյեմբերի 21-ից մինչեւ նոյեմբերի 2-ը անցկացվելիք աշխարհի առաջնությանը: Տղաների հավաքականի կազմում են Արթուր Չիբուխչյանը, Կարեն Ասրյանը, Գեւորգ Գալստյանը, Լեւոն Արոնյանը, Դավիթ Պետրոսյանը, Զավեն Անդրեասյանը, Վարուժան Հակոբյանը եւ Գաբրիել Սարգսյանը: Աղջիկների թիմի կազմում ընդգրկված են Ելենա Եսայանը, Նելլի Աղինյանը, Լիլիթ Մկրտչյանը, Յեւգինե Մխիթարյանը, Անի Ալեքսանյանը, Լուսինե Առուշանյանը: Պատվիրակության ղեկավարն է Վլադիմիր Հակոբյանը: Վերջին տարիներին Հայաստանի շախմատիստները նման մրցումներից առանց մեդալի տուն չեն վերադարձել: Երկու թիմերի կազմում վերջերս ավարտված Երեւանի շախմատի օլիմպիադայի 5 մասնակիցներ են, եւ զարմանալի չէ, որ այս մրցաշարի հետ կապված մարզասերների սպասելիքները մեծ են:

Գվատեմալայում ազգային սուգ

ՄԵԽԻԿՈ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Առնվազն 80 մարդ զոհվել եւ ավելի քան 150-ը ծանր խեղումներ են ստացել Գվատեմալայի մայրաքաղաքի գլխավոր մարզադաշտում յուրէշամբի երեկոյան տեղի ունեցած հրմշտոցի հետեւանքով: Ողբերգությունը տեղի է ունեցել Գվատեմալայի եւ Կոստա Ռիկայի ազգային հավաքականների ֆուտբոլային մրցախաղից առաջ: Երկրում հայտարարված է եռօրյա ազգային սուգ:

ՍՈՒՍԵՐԱՄԱՐՏ

Ասպետական մարզաձեւի չեմպիոնները

Նորապատվիրի մասնագիտացված սուսերամարտի 108 մարզիկներ [illegible] 1996 թ. չեմպիոնի կոչումը տարբեր մարզաձեւերից: [illegible]

[illegible]

Սրանով [illegible] Գագիկ Մարտիրոսյանը [illegible] Արթուր Խաչատրյանը [illegible] Հայաստանի [illegible] 2-րդ տեղը:

Երեւանի [illegible] 3-րդ տեղը: [illegible] 4-8-ը [illegible]

ԳԵՐԱՍԻՄ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼԻԶՄ

17 հազար կիլոմետր ոտքով, ավտոմեքենայով եւ ինքնաթիռով

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Իր հերթական ճանապարհորդությունից Երեւան վերադարձավ համրահայտ ճանապարհորդ Սերգեյ Մարտիրոսյանը, որն իր [illegible] 1993 թվականին Սանկտ Պետերբուրգից [illegible] ոտքով անցնելով [illegible] կիլոմետր, մինչեւ ԱՄՆ-ի [illegible] Հայաստանի [illegible]

[illegible]

Ս. Մարտիրոսյանը [illegible] 17 հազար կիլոմետր [illegible]

ԱՄՆ-ի հյուպատոսը հետաքրքրությամբ հետեւում էր խաղին

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Սեպտեմբերի 17-ին Երեւանի «Սպարտակ» մարզադաշտում կայացավ ամերիկյան ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնության առաջին եզրափակիչ մրցախաղը: Եւ չնայած «Բարբարոսներ» եւ «Սպարտակ» թիմերը երկրի չեմպիոնին վերջնականապես կորոշեն երկրորդ հանդիպման ընթացքում, առաջին խաղում գրանցված հաշիվը 20-0 հօգուտ «Բարբարոսների», հիմք է տալիս ենթադրելու, որ չեմպիոնին կարելի է որոշել արդեն այսօր: Հետաքրքիր է նշել, որ խաղին ներկա էր Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հյուպատոսը Հայաստանում Մարտին Թարոնը: Ի դեպ, նա խաղի անձնապես երկրպագում էր, եւ որպես ամերիկյան ֆուտբոլի անձնական փորձ ունեցող մարդ, նշեց, որ շատ ուրախ է, որ Հայաստանում փորձում են զարգացնել ամերիկյան ամենասիրված մարզաձեւերից մեկը՝ ամերիկյան ֆուտբոլը: Թարոնին ասաց, որ ներկայիս խաղը շատ է նմանեցնում ժամանակին իր տեսած որոշ խաղերի:

«ՌՈՅԹԵՐԻ» ԺԱՊԱՎԵՆԻՑ

[illegible]

[illegible]

«ԿՐԵԴԻՏ-ԵՐԵՎԱՆ»

բանկի կողմից ժամկետային ավանդների ներգրավման պայմանները

Բանկը ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանցից ընդունում է ժամկետային ավանդներ ՀՀ դրամով եւ ԱՄՆ դոլարով:

Ավանդի դիմաց հաշվարկվող տոկոսագումարը կարելի է ստանալ ամեն ամիս կամ ավանդի ներդրման ժամկետը լրանալուց հետո:

Ավանդի դիմաց վճարվող տոկոսադրույքները հետեւյալն են

- ամսական վճարման դեպքում՝ 2,5 տոկոս
- եռամսյա եւ ավելի երկար ժամկետում՝ ամիսը 3 տոկոս հաշվարկով

Ներդրվող ավանդների նվազագույն չափը հետեւյալն է

- ԱՄՆ դոլարով՝ 300 դոլար
- ՀՀ դրամով՝ 100000 դրամ

Թերթերի բաժանորդագրություն

ՀՀ մամուլի տարածման գործակալությունը հայտնում է, որ շարունակվում է Հայաստանի Հանրապետության, Ռուսաստանի Դաշնության եւ ԱՊՀ երկրների թերթերի եւ ամսագրերի բաժանորդագրությունը

1997 թ. 1-ին կիսամյակի համար:

Բաժանորդագրությունը կարելի է ձեւակերպել.

- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

ՀՀ մամուլի տարածման գործակալություն

■ «ԱՆԻ-90» Լ. Տ. Ը-Ն ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿԻ ■

ԱՎՏՈԴՈՂԵՐԻ ԵՐԱՇԽԻՔՈՎ ՎՐԱՔԱՇ

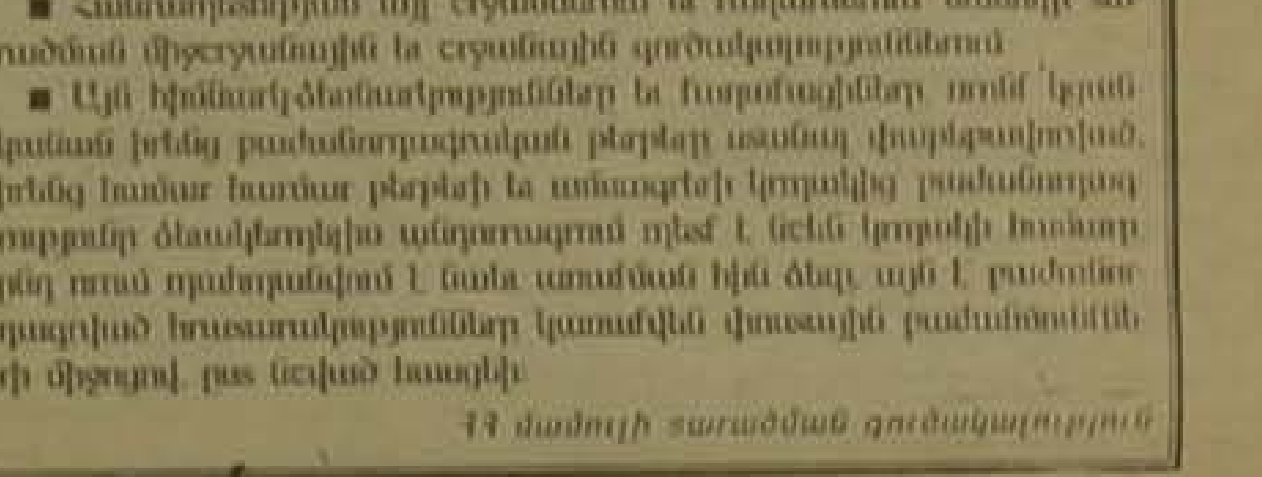

■ՀԱՍՑԵՆ ԾԵԽՈՎԻ 18 ՀԵՌ. 461676 424773■

Ազգ

օրաթերթի համակարգչային ծառայությունը կարող եք պատվիրել

Գովազդների

Բուկլետների

Լոգոտիպերի

Անցագրերի

Կենների

Բլանկների

Հրավիրատոմսերի

Ֆիրմային ոճի

Օրացույցների

Այցետոմսերի

Բուկլետների

Գրքերի

ձեւավորում

Հասցեն Երեւան, Հանրապետության 47 հեռ. 581841

Ushւաստանքները կկատարվեն Apple Macintosh, LaserMaster 1200 [illegible]

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Իշխանությունները տառապում են խորհրդային մտածելակերպո՞վ

Ամերիկյան մեծազդեցիկ «Վաշինգտոն փոստը» վերջին ամիսներին անսովոր աշխույժ է Հայաստանի կյանքը լուսաբանելու, ավելի ճիշտ մեկնաբանելու գործում: Ադրբեջանական (իմա թուրքական) եւ նավթային հզոր լոբբիի թելադրանքով այն անընդհատ խմբագրականներ է տպում Հայաստանի ու հայկական շահերի դեմ, ամեն հոդվածի մեջ չմոռանալով խնամքով ընդգծել, որ Հայաստանը «մեկ շնչին ընկնող ամերիկյան օգնության ծավալով Իսրայելից հետո 2-րդն է», հստակ դարձնելով, թե ո՛ր մեխին է փորձում հարվածել: Սակայն, մինչ այնտեղ ադրբեջանա-թուրքական եւ նավթային կարտելների շահերն են, այստեղ մենք չենք հասկանում, թե ո՛ր մեխին կամ ո՛ւմ գլխին է փորձում խփել ՀՅԴ Հայ դատի խորհուրդը, որի Վաշինգտոնի գրասենյակն այս օրերին քափ ու քրտինքի մեջ մտած այս եւ նման հոդվածները հազարավոր օրինակներով ֆաքսով առաքում է ամենուր: Նույնությամբ ներկայացնելով «Վաշինգտոն փոստի» հոդվածը, որը տարածել է «Փաստ» գործակալությունը, առաջիկա երեքշաբթի կներկայացնենք մեր մեկնաբանությունը, իսկ մեր վաղվա համարով ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպան Ռ. Շուգարյանի պատասխանը:

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: «Վաշինգտոն փոստ» թերթի մեկնաբան Ֆրեդ Հայթը թերթի՝ հոկտեմբերի 15-ի համարում հանդես է եկել մի հրապարակումով, ուր վերստին անդրադարձ կա Հայաստանի ներքաղաքական կացությանը: Հոդվածի հայերեն տարբերակը հեռարձակել է «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայությունը, որը բերվում է ստորեւ:

Ժողովրդավարության այս դարաշրջանում ցանկացած բռնապետ իրեն արդարացնելու մի լավ պատրվակի կարիք ունի: Ասիական արժեքներն ամենատարածվածն են, բայց եւ դրանք էլ չեն կարողանում հաջող կերպով գործի դրվել: Իմպերիալիզմից պաշտպանվելու պատրվակը մաշվել ու քայքայվել է: Այժմ, հենց ճիշտ ժամանակին մի նորն է գործի դրվում ու կատարելագործվում՝ արդարանալ, պնդելով, թե մարդկանց մտայնության մեջ դեռեւս առկա է խորհրդային մտածելակերպը:

Չինաստանում ու այլուր որպես արեւմտյան ժողովրդավարության դեմ պաշտպանական վահան իշխանավորներն օգտագործում են ասիական արժեքները: Այստեղ ճշմարտության հատիկ կա. ասիական շատ երկրներ ավելի մեծ տեղ են հատկացնում սոցիալական ներդաշնությանը եւ ավելի քիչ տեղ՝ անհատական ազատություններին, քան Միացյալ Նահանգները: Բայց այնպիսի յուրօրինակ երկրներ, ինչպիսիք են Ճապոնիան, Թայվանը, Հարավային Կորեան եւ Ֆիլիպինները, ցույց են տվել, որ հայրենական ավանդույթները կարող են գոյակցել ժողովրդավարության հետ: Պատրվակների ասիական արժեքներից մեկն այն է, որ պնդվում է, թե նախկին խորհրդային որոշ երկրներ, ինչպիսիք են Միջին Ասիայում գտնվող Ուզբեկստանն ու Թուրքմենստանը, ուժեղ իշխանավորների կարիք ունեն: Սակայն Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն ստիպված էր որեւէ նոր բան պրպտել, քանի որ Բելառուսն, անտարակույս, գտնվում է Եվրոպայում: Լուկաշենկոն նախագահ է ընտրվել ժողովրդավարական եղանակով, սակայն նա իրեն երջանիկ չի զգում այն ժամանակվանից ի վեր, երբ նրան սկսեցին նեղություն պատճառել ժողովրդավարական կարգի այնպիսի մանրամասներ, ինչպիսիք են օրենսդրական մարմինն ու ազատ մամուլը: Իշխանության նենգ խա՞ղ... Այդքան պարզունակ մի բան: Վաշինգտոն կատարած այցի ժամանակ Բելառուսի բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկն ասաց. «Եթե դուք սպասում եք, որ ժողովրդավարացման ամբողջ ընթացքը մեկ տարի է տեւելու, սխալվում եք: Սա գործընթաց է, մարդկանց մտածելակերպը փոխելու գործընթաց»: Եւ ո՞վ ավելի լավ կիրականացնի այդ բարեփոխումը, եթե ոչ Լուկաշենկոն...

Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, տպավորություն կա, որ կամենում է այժմ որդեգրել նույն դժվարահաս առաջադրանքը: Եվրոպայի եւ Ասիայի խաչմերուկներում ընկած Հայաստանը նույնպես իր առաջնորդին ընտրել էր ժողովրդավարական եղանակով: Սակայն անցյալ ամիս անցկացված նախագահական նոր ընտրություններին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը բախվեց ժողովրդավարության մեկ այլ, ոչ հարմար մանրամասնության հետ: Իր նախկին աջակիցներից շատերը, հավանաբար եւ նրանց մեծ մասը, չնայած մենք երբեք այդ մասին չենք իմանա, որոշեցին, որ ավելի շատ հավանում են մի այլ մարդու: Այսպիսով, նախագահի մեքենան շրջվեց դեպի քվեարկության խախտումները, ինչպես վկայում են միջազգային դիտորդները, եւ ամբողջ ընտրությունները դրվեցին հարցականի տակ: Երբ տասնյակ հազարավոր հայաստանցիներ բողոքի ցույցի դուրս եկան, նախագահը տանկեր ուղարկեց նրանց դեմ ու առկախեց ընդդիմության գործունեությունը: Ուրեմն ի՞նչ, մի վարչակարգ, որը ոչ ավել, ոչ պակաս, չի՞ կարող հաշտվել իշխանությունը զիջելու հետ: Դուք գլուխ մի կոտրեք պատասխան գտնելու համար: Դրա փոխարեն լսեք, թե ինչպես դա Վաշինգտոն կատարած իր այցին բնորոշեց Հայաստանի արտգործնախարարը.

«Խորհրդային մտածելակերպը դեռ առկա է Հայաստանում եւ ամեն ոք չէ, որ հասկանում է, թե որն է ժողովրդավարական մտածելակերպը: Ամեն ոք չէ, որ պատրաստ է ընդունել ժողովրդավարական կարգը»: Նախարար Վահան Փափազյանը փոքր-ինչ հուզված էր, որ բողոքի հանրահավաքը բռնության էր վերածվել այն բանից հետո, երբ ԿԸՀ-ն մերժել էր վերահաշվարկել քվեարկության արդյունքները: Նա այդ օրը զգուշացրել էր նաեւ, որ ընդդիմությունը հասնելով իշխանության աթոռներին, հանրահավաքների փորձից կհրաժարվի: Փափազյանն ընդունեց, որ Տեր-Պետրոսյանն ու նրա ընկերներն էլ հանրահավաքներ էին կազմակերպել խորհրդային իշխանության դեմ: Բայց ավելացրեց, որ այսօրվա ընդդիմադիր կուսակցություններն ուրիշ են, «նրանք բողոքում են իրենց սեփական, օրինական իշխանության դեմ»: Բրեժնեւը սրանից լավ չէր կարող ասել:

Վաշինգտոնում Հայաստանի դեսպանը նույնիսկ ենթադրություն է արել, թե Հայաստանին հատկացվող ամերիկյան օգնության մի մասը կարելի է ուղղել «քաղաքական պայքարի քաղաքակիրթ ձեւերով ընդդիմությանը դաստիարակելու գործին»: Կա՞, արդյոք, ճշմարտության հատիկ, թե ժողովրդի խորհրդային մտածելակերպի պատրվակն իրական է: Իհարկե, Հայաստանի եւ Բելառուսի քաղաքացիները առանց ազատությունների են ապրել այս դարի մեծ մասը, ժողովրդավարության հաստատությունները չեն կարող ձեւավորվել անմիջապես, տնտեսական դժվարություններն էլ, պարզ է, չեն կարող դրան նպաստել: Իսկ Հայաստանի դեմ հարեւանների ստեղծած տնտեսական շրջափակումն էլ ավելի է սրում իրավիճակը:

Այժմ հետխորհրդային շրջանի համար կարեւորն այն է, թե որքանով են մարդիկ յուրացրել նորահայտ ազատությունը: Տարիներ, տասնամյակներ շարունակ քչերն են հավատացել կոմունիստական քարոզչությանը, մենք այժմ դա լավ գիտենք: Եւ նոր ընտրազանգվածները գործում են հարաբերականորեն փորձառու կերպով: Որտեղ իշխանավորները դա թույլ են տվել, եւ սա է գլխավորը, այնտեղ եղել է լրատվության բազմակարծ միջոցների ծաղկում եւ քաղաքական կուսակցությունների խաղաղ գոյակցում:

Հայաստանի պաշտոնյաներն այժմ դժգոհում են, թե իրենցից առավել բարձր չափանիշներ են պահանջվում եւ այստեղ ճշմարտության հատիկ կա: Օրինակ, հարեւան Ադրբեջանն իր նախկին կոմունիստ առաջնորդով, որը բազմիցս խիստ մեղադրանքների է արժանացել, բացարձակապես որեւէ բազմակարծություն չի հանդուրժում: Բայց չէ՞ որ կան եւ նախկին բազում այլ կոմունիստական երկրներ, որոնք հասել են առավել բարձր չափանիշների: Ռուսաստանն անցավ բնականոն, ազատ եւ արդար ընտրություններով, եւ եթե ժողովրդավարության համար ամենալուրջ փորձառությունը իշխանության երկրորդ ընտրություններն են, ապա նայեք Լիտվային, որտեղ առաջինն ընտրված ազգայնական առաջնորդը խաղաղ կերպով ճանապարհը զիջեց հաջորդին՝ նախկին կոմունիստների ղեկավարին, չնայած այդ քայլը պետք է նրան մեծ ցավ պատճառած լիներ: Կան նաեւ մասամբ Ուկրաինան, Լեհաստանը կամ Մոնղոլիան:

Այսպիսով, երբ Հայաստանի եւ Բելառուսի առաջնորդները մեզ ասում են, թե իրենք չեն կարող շարժվել այնպես, ինչպես մյուս երկրներն են շարժվում, հավանաբար մեղավորը ոչ խավարամիտ ժողովուրդն է, ոչ էլ անպատասխանատու ընդդիմադիր կուսակցությունները: Եթե կամենանք գտնել խորհրդային մտածելակերպը այս երկրներում, գուցե պետք է սկսենք վերեւից:

ԿԱԼԻՖՈՌՆԻԱ

Հեռուստաբանավեճը Դոուլին օգնել չտվեց

ՍԱՆ ԴԻԵԳՈ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը եւ Հանրապետական կուսակցության թեկնածու Ռոբերտ Դոուլը չորեքշաբթի երեկոյան Սան Դիեգոյում (Կալիֆոռնիայի նահանգ) անցկացրին երկրորդ եզրափակիչ հեռուստաբանավեճը նոյեմբերի 5-ին կայանալիք նախագահական ընտրությունների նախաշեմին:

Հեռուստաբանավեճը տեղի էր ունենում փաստորեն բազմաթիվ սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների շուրջ: Դրանց թվում էին հարկման, սոցիալական ապահովության բարեփոխման, կրթության, աշխատանքի տեղավորելու հավասար հնարավորությունների լուծման եւ այլ հարցեր:

Նախագահը մասնավորապես հավաստեց, որ 1992 թվականից հետո երկրում ստեղծվել է 10,5 միլիոն նոր աշխատատեղ, 60 տոկոսով կրճատվել է բյուջեի դեֆիցիտը, նվազել են բնակչության հարկերը, ձեռնարկվել են հանցագործության դեմ պայքարի միջոցներ: Իսկ հանրապետականների թեկնածուն նախագահին մեղադրեց այն բանում, որ ամերիկացիները կորցնում են հավատը կառավարության նկատմամբ:

Միակ արտաքին քաղաքական հարցը վերաբերում էր Մերձավոր Արեւելքին: Մասնավորապես ԱՄՆ-ը պատրա՞ստ է խաղաղարար զորք ուղարկել Իսրայել կամ Հորդանան գետի արեւմտյան ափ:

«Մենք չենք կարող խաղաղություն պարտադրել Մերձավոր Արեւելքին», պատասխանեց Քլինթոնը: ԱՄՆ-ի խնդիրը նպաստելն է նրան, որ նախագծային (?) հասցնի հաշտության գործընթացի մասնակիցներին: Նրա խոսքերով, իսրայելցիները եւ պաղեստինցիները մեզ դիմեցին հսկման ինչ-որ ուժերի խնդրանքով, նման այն ուժերին, որ մեր մասնակցությամբ 1978 թվականից գործում են Սինայի թերակղզում, որտեղ նրանք հսկում են Իսրայելի եւ Եգիպտոսի միջեւ կնքված

հաշտության համաձայնագրի կատարումը, ապա այն ժամանակ նա պատրաստ կլինենք մի լավ մտածել: Ամենից առաջ անհրաժեշտ է պարզել, թե երկու կողմերն ի՞նչ են ցանկանում մեզնից»:

Իր հերթին Ռոբերտ Դոուլը հայտարարել է, թե շահագրգիռ կողմերը պետք է շարունակեն բանակցությունները եւ հենց այդ ճանապարհով կարգավորեն գոյություն ունեցող տարաձայնությունները: Իսկ ինչ վերաբերում է Մերձավոր Արեւելքում ամերիկյան խաղաղարար զորակազմի ծավալման հնարավորությանը, ապա, Դոուլի խոսքերով, «մենք ամենից քիչ կցանկանայինք աշխարհի որեւիցե շրջանում լրացուցիչ զորքեր ծավալելու պարտավորություններին»:

Բանավեճերը դարձան Ռոբերտ Դոուլի վերջին հնարավորությունը: Սան Դիեգոյի հանդիպման նախօրեին «Յու Էս Էյ թուդեյ» թերթի եւ Սի Էն Էն հեռուստաընկերության անցկացրած հարցման համաձայն նախագահը առաջ էր անցել 13 տոկոսով (51-38): Հաշվի առնելով բանավեճի բնույթը հանրապետականների թեկնածուին հազիվ թե հաջողվի վեր բարձրանալ ընտրողների համակրանքի սանդղակով: Բիլ Քլինթոնը իրեն պահում էր ավելի հանգիստ, վստահ, անկաշկանդ տեսք ուներ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մաշտոցի շրջանի ժողդատարանում հարուցվել է քաղ. գործ 1960 թվ. ծնված Գագիկ Կարապետի Սարիբեկյանին անհայտ բացակայող ճանաչելու մասին:

Խնդրվում է բոլոր կազմակերպություններին եւ քաղաքացիներին իրենց հայտնի տեղեկությունները հայտնել Մաշտոցի շրջանի ժողդատարան:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Արաբկիր փողոցում:

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝

25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք:

Հեռախոսներ՝

58-18-41, 52-30-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկու առանձնատուն միջանկյալ 250 քմ այգով (մեկը 5 սենյակով, կրկնակի խոհանոց, լողարան, զուգարան շենք վերանորոգված), մյուսը 80 քմ նկուղ ավտոտնակով եւ բնակելի երկու հարկով (առանց ներքին հարդարանքի) «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ):

Զ ա ն գ ա հ ա ր ե լ

27-22-57 (ժամը 10^{00}-17^{00}) կամ

58-33-25 (ժամը 18^{00}-ից հետո)

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՀՐԱՉՅԱ ՂԱՓԼԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Բեմադրությունը ֆինանսավորել է Երեւանի քաղաքապետարանը

Ներկայացում հոկտեմբերի 19, 20, 27-ին

Վիլյամ Շեքսպիր «Ռոմեո եւ Ջուլիետ» (ողբերգություն 2 գործողությամբ) Խաչիկ Դաշտենցի թարգմանությամբ

Բեմադրության հեղինակ՝ Արմեն Խանդիկյան

Նկարիչ՝ Կարեն Գրիգորյան

Կոմպոզիտոր՝ Դավիթ Մարգարյան

Երաժշտական ձեւավորումը՝ Արմեն Խանդիկյանի եւ Աշոտ Փափազյանի

Բեմական մարտերը՝ Մարտուն Մելքոնյանի

Ռեժիսոր՝ Հրաչյա Հարությունյան

Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար՝ ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ ԱՐՄԵՆ ԽԱՆԴԻԿՅԱՆ

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 2205. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 17. 10. 1996. Գինը 75 դրամ